

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลักสูตรนวัตกรรมการชีวลิตภัณฑ์

ที่ อว. ๐๖๓๐.๐๗/๑๙๔

วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเสนอโครงการหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรวุฒิปัตร

เรียน ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

ตามที่คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีแผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนประเภทหลักสูตรระยะสั้น Non-Degreeประเภท Reskill Up skill หรือ New skill และสัมฤทธิ์บัตร นั้น ทางหลักสูตรนวัตกรรมการชีวลิตภัณฑ์จึงขอเสนอโครงการหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรวุฒิปัตร จำนวน ๑ หลักสูตร ได้แก่ การขยายพันธุ์พืชเศรษฐกิจด้วยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ รายละเอียดตามแบบเสนอขอพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น ดังแนบ ทั้งนี้ได้ผ่านมติเห็นชอบจากคณะกรรมการวิชาการคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครั้งที่ ๑ ในวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๕ แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา อัจฉริยะโพธา
ประธานหลักสูตรนวัตกรรมการชีวลิตภัณฑ์

แบบเสนอขอพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น
หลักสูตรระยะสั้น การขยายพันธุ์พืชเศรษฐกิจด้วยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

ตอนที่ 1

1. รายละเอียดเบื้องต้น

- 1.1 ชื่อหลักสูตร การขยายพันธุ์พืชเศรษฐกิจด้วยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
- 1.2 ชื่อผู้จัดทำ การขยายพันธุ์พืชเศรษฐกิจด้วยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
- 1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบ
(หลักสูตร) หลักสูตรนวัตกรรมชีวผลิตภัณฑ์
(คณะ) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี
- 1.4 จำนวนชั่วโมงของหลักสูตร 16 ชั่วโมง
- 1.5 รายวิชาที่สามารถเทียบโอนได้ ไม่มี

2. หลักการและเหตุผล

2.1 หลักการและเหตุผล (ระบุถึงปัญหา สาเหตุและความจำเป็นที่ต้องมีการจัดทำหลักสูตร โดยบรรยายถึงเหตุผล หลักการ ทฤษฎีความสอดคล้องกับแนวทงนโยบายของรัฐบาล หรือนโยบายของกระทรวงและนโยบายของมหาวิทยาลัย และมีการอ้างอิงแหล่งที่มา)

ภาคเกษตรนับได้ว่ามีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะนอกจากจะก่อให้เกิดรายได้แล้ว คนส่วนใหญ่ของประเทศยังประกอบอาชีพเกษตรกรรม หากมีรายได้จากการขายสินค้าเกษตรที่ดีก็จะเป็นกำลังซื้อสำคัญของประเทศที่จะผลักดันเข้าสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจภาคธุรกิจอื่นต่อไป โดยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จากสถานการณ์ดังกล่าวพบว่าภาคเกษตรได้รับผลกระทบน้อยกว่าภาคอื่น ๆ โดยที่ผ่านมามีพืชเศรษฐกิจของประเทศไทยมักเป็น ยางพารา ข้าว มันสำปะหลัง ฯลฯ แต่ในอนาคตประเทศไทยกำลังจะพลิกโฉมหน้าเศรษฐกิจด้วยพืชเศรษฐกิจใหม่ที่จะเข้ามาทดแทนพืชเก่า ได้แก่ ดอกไม้ โกโก้ ไข่ ฟริก แมคคาเดเมีย กัญชง ไม้ต่าง บอนสี ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันกระแสการเพาะปลูกไม้ประดับเพื่อการนันทนาการ เกิดความสุขจากกลดลายและความสวยงามของต้นไม้ นอกจากนั้นต้นไม้ปลูกเลี้ยงก็สามารถขยายพันธุ์ได้ เช่นมีหน่อ ตัดมาชำ แล้วนำมาจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้จากไม้ประดับที่ปลูกเลี้ยงเอาไว้ จนเห็นโอกาสว่าการปลูกเลี้ยงไม้ต่างเป็นอาชีพเสริมหรือเป็นอาชีพหลักสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวเป็นอย่างดี

เมื่อสังคมไทยหลังสถานการณ์โควิด-19 มีการเดินหน้าในเรื่องพืชเศรษฐกิจใหม่ทำให้มีการคาดการณ์ความต้องการที่จะทำให้พืชเศรษฐกิจใหม่หลายชนิดมีโอกาสพลิกโฉมหน้าเศรษฐกิจไทยได้ สำหรับเกษตรกรหรือผู้สนใจที่กำลังมองหาความเปลี่ยนแปลง หาทองทางสร้างรายได้ใหม่ ๆ จึงไม่ควรพลาดที่จะศึกษาพัฒนาต่อยอดการศึกษาการเพาะขยายพันธุ์พืชเศรษฐกิจใหม่ ดังนั้นเทคนิคเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชจึงมีบทบาทที่สำคัญในด้านการขยายพันธุ์พืชเพื่อให้ได้ปริมาณมาก ในระยะอันสั้น นอกจากนั้นพืชที่เกิดขึ้นจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อนั้นจะมีลักษณะที่ตรงกับพันธุ์เดิม จึงทำให้ผู้ประกอบการนำ เทคโนโลยีนี้ไปขยายพันธุ์พืชเชิงการค้ามากมายหลายชนิด อาทิเช่น กล้วยไม้ หน้าวัว และแอฟริกันไวโอเล็ต เป็นต้น ส่งผลให้มีการเพิ่มจำนวนของพืชอย่างรวดเร็วและสร้างรายได้ให้กับผู้ลงทุนเป็นอย่างมาก การขยายพันธุ์พืชจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อทำให้สามารถได้พืชสายพันธุ์ใหม่ที่มีลักษณะบางประการตามต้องการด้วยการได้รับการได้รับสิ่งก่อการกลาย (mutagen) ในขณะเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะช่วยย่นระยะเวลาในการปรับปรุงพันธุ์พืชได้อีกด้วย

นอกจากนี้การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง เช่น การผลิตพืชปราศจากโรค การเก็บรักษาพันธุ์กรรมพืชที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ และเป็นเทคนิคพื้นฐานรองรับงานทางด้านพันธุวิศวกรรมพืช เป็นต้น ในการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นครั้งนี้จะเน้นความรู้ขั้นพื้นฐานของเทคนิคเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชเศรษฐกิจใหม่ ได้แก่ พืชสมุนไพร ดอกไม้ บอนสี ไม้ต่าง ฯลฯ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการขยายพันธุ์พืชที่สนใจหรือพืชเศรษฐกิจในท้องถิ่นจากระดับ lab scale สู่ระดับ large scale หรือการผลิตในเชิงการค้าได้ และหากผู้เข้าอบรมมีความชำนาญในการลงมือปฏิบัติขั้นพื้นฐานแล้ว ยังสามารถศึกษาเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชในระดับสูงเพิ่มเติมเพื่อประยุกต์ใช้ในด้านอื่นๆ ได้ หลักสูตรการขยายพันธุ์พืชเศรษฐกิจใหม่ด้วยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจะมีกิจกรรมได้แก่ การเตรียมอุปกรณ์และสารเคมีในห้องปฏิบัติการ การเตรียมอาหารสังเคราะห์ การคัดเลือกชิ้นส่วนพืชเพื่อนำมาเพาะเลี้ยง การฟอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนพืช การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชบนอาหารสังเคราะห์ การย้ายปลูก ซึ่งเป็นการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันเป็นสมรรถนะหลักของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. วัตถุประสงค์ (ระบุวัตถุประสงค์ว่าจัดทำหลักสูตรเพื่ออะไร เป็นแนวทางในการดำเนินงานและติดตามผล
ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ที่ดีควรชัดเจน และสามารถวัดและประเมินผลได้)

- 1) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมพัฒนาทักษะการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชในห้องปฏิบัติการ
- 2) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบธุรกิจของตนเองได้

4. สมรรถนะของหลักสูตร (ระบุความรู้ ทักษะ ความสามารถที่เกิดกับผู้เรียนหลังสำเร็จหลักสูตร)

ผู้เข้าอบรมมีการพัฒนาทักษะการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชเศรษฐกิจใหม่ในระดับห้องปฏิบัติการและการย้ายต้นพืชออกปลูกในสภาพธรรมชาติ

5. เป้าหมาย

5.1 เชิงปริมาณ (ระบุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่สามารถวัดค่าได้ในเชิงตัวเลข เช่น จำนวนผู้เข้าร่วมอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด)
จำนวนผู้เข้าอบรมไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้

5.2 เชิงคุณภาพ (ระบุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถวัดค่าได้ในเชิงตัวเลข)

- 1) ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นหลังจากผ่านการอบรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90
- 2) ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

6. คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม (ระบุคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมอบรม เช่น ประเภทของผู้เข้าร่วมอบรม จำนวนของผู้เข้ารับการอบรม ระดับความพื้นฐาน/ประสบการณ์ว่าต้องผ่านอบรมใดมาก่อน หรือระดับวุฒิการศึกษา)

บุคคลทั่วไปผู้สนใจสมัครเข้ารับการอบรม จำนวน 20 คน

7. การคิดค่าลงทะเบียน

ค่าลงทะเบียน อัตราค่าลงทะเบียน 2,800 บาท/คน

8. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย

8.1 หัวข้อวิชา/เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงที่กำหนด

หัวข้อวิชา/เนื้อหาวิชา	จำนวนชั่วโมง	
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
การจัดจำแนกพืชเศรษฐกิจ	1	
หลักการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชเบื้องต้น	2	
ความสำคัญของการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช และเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช (รวมสรุป และตอบข้อซักถาม)	3	
การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ		8
การคำนวณต้นทุน,ผลตอบแทน และโอกาสทางธุรกิจในการทำเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชเศรษฐกิจใหม่		2
รวม	6	10

8.2 คำอธิบายรายวิชา

ความสำคัญของการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชเศรษฐกิจใหม่ การเตรียมอุปกรณ์และการเตรียมสารเคมีในห้องปฏิบัติการ การเตรียมอาหารสังเคราะห์ การคัดเลือกและการฟอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนพืชเพื่อนำมาเพาะเลี้ยง การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชบนอาหารสังเคราะห์ การคัดเลือกและเตรียมต้นพันธุ์ก่อนการย้ายต้นพืชออกปลูกในสภาพธรรมชาติ

9. สถานที่จัดการเรียนการสอน

ห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

10. การประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงาน (ระบุวิธีการประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงาน)

การประเมินผลและติดตาม

- 1) ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำแบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจก่อนอบรม และหลังอบรม
- 2) ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม
- 3) ผู้เข้ากิจกรรมทำแบบติดตามผลการจัดกิจกรรม

เครื่องมือ ประกอบด้วย

- 1) รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- 2) แบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ
- 3) เอกสารการอบรม
- 4) เครื่องมือ/อุปกรณ์ในการฝึกอบรม
- 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ
- 6) แบบติดตามผลการอบรม

11. ภาคผนวก (คำสั่งคณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น กำหนดการดำเนินงาน ฯลฯ)

คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น

ผู้ดำเนินงานโครงการ

1. อ.ดร.มัทนภรณ์ ไหมคำม	ประธาน
2. รศ.ดร.นฤมล ธนนันต์	กรรมการ
3. ผศ.ดร.ปยุตน์ นิลแสง	กรรมการ
4. ผศ.ดร.พรรณวิภา แพงศรี	กรรมการ
5. ผศ.ดร.ดวงเดือน วัฒนารักษ์	กรรมการ
6. ผศ.ณัฐพงศ์ เมธีธรรมาภรณ์	กรรมการ
7. อ.จิตติมา กอหรั่งกุล	กรรมการ
8. นางสาวพิมพ์นารา นิลฤทธิ์	กรรมการ
9. ผศ.วัฒนา อัจฉริยะโพธา	กรรมการและเลขานุการ

กำหนดการฝึกอบรม
หลักสูตร การขยายพันธุ์พืชเศรษฐกิจใหม่ด้วยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
ณ ห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

วันที่ 1		
วันเวลา	หัวข้อการอบรม	หมายเหตุ
08.30 – 09.00	ลงทะเบียน	
09.00 – 10.30	พิธีเปิดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการขยายพันธุ์พืชเศรษฐกิจใหม่ด้วยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ โดย คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การบรรยายเรื่อง การจัดจำแนกพืชเศรษฐกิจ	
10.30 – 10.45	พักทานอาหารว่าง	
10.45 - 12.00	การบรรยายเรื่อง หลักการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชเบื้องต้น ความสำคัญของการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช และเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช	
12.00 – 13.00	พักกลางวัน	
13.00 – 14.45	ภาคปฏิบัติ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (1) - การเตรียมอาหารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชและสารควบคุมการเจริญเติบโต และการนึ่งฆ่าเชื้ออาหารและอุปกรณ์ที่ใช้	
14.45 – 15.00	พักทานอาหารว่าง	
15.00 – 16.30	ภาคปฏิบัติ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (2) - การคัดเลือกชิ้นส่วนพืชที่จะนำมาใช้เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และการฟอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนพืช	

วันที่ 2		
วันเวลา	หัวข้อการอบรม	หมายเหตุ
08.30 – 09.00	ลงทะเบียน	
09.00 – 10.30	ภาคปฏิบัติ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (3) - การย้ายชิ้นพืชลงในอาหารเพาะเลี้ยง	
10.30 – 10.45	พักทานอาหารว่าง	
10.45 - 12.00	ภาคปฏิบัติ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (4) - ย้ายต้นพืชออกปลูกในสภาพธรรมชาติ	
12.00 – 13.00	พักกลางวัน	
13.00 – 14.45	ภาคปฏิบัติ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (5) - การดูแลต้นอ่อนในสภาพธรรมชาติ	
14.45 – 15.00	พักทานอาหารว่าง	

15.00 – 16.30	การคำนวณต้นทุน,ผลตอบแทน และโอกาสทางธุรกิจในการทำ เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชเศรษฐกิจใหม่ สรุปการอบรมข้อควรระวัง ปัญหาในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และ ตอบข้อซักถาม	
---------------	--	--

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มวิเคราะห์และพัฒนาดัชนีเศรษฐกิจการค้า กองดัชนีเศรษฐกิจการค้า. (2563) ส่องราคาพืชเศรษฐกิจสำคัญของไทยจะ รุ่ง หรือ ร่วง ในช่วง COVID-19 ?. วารสารสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. 10 (110): 3.

กิตติ โพธิ์ปทุมะ, สุริยา ฤทธาพิทย์, และ กรวิศุทธิ์ ณ ถลาง. (2555). การแปรผันและการกลายของพืชจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 22(1), 225-231.

เกษตร. (2564, 31 ธันวาคม). จับตา ‘ไม้ต่าง’ ปี 65 รุ่งหรือร่วง. เดลินิวส์.

Novak, F. J., & Brunner, H. (1992). Plant breeding: Induced mutation technology for crop improvement. IAEA Bull, 4, 25-33.